

Euskal Herria independentziarantzko bidean (16)

1. Nafarroa

Shakespeare-k:

Navarre shall be the wonder of the World

Nafarroa Munduko miraria izanen da¹.

2. Sistema federalak

Hona hemen sistema federal baten ezaugarriak²:

- a) estatuaren mugen barruko merkataritza librea
- b) bankugintza arau uniformeak estatu barnean
- c) banku zentral bat egonkortasun finantzarioa bermatzeko (federazio barruan banku guztiekiko azken baliabideko bermatzailea)
- d) estatu barruan gobernu zentralaren transfer fiskalak estatuaren lehentasunen arabera (outputaren hazkundera eta enplegua maila handian eusteko)
- e) barneko lan-indarraren migrazioa ez oztopatzea

Sistema horren barruan, moneta jaulkitzaileak, erakunde federalak, gai izan behar du era askean gastatzeko eta zorra jaulkitzeko gastu netoa berdintzearen, baldin eta, maila federalean, borondatezko arauak badaude indarrean banku zentralari zuzenki Altxor Publikoaren eragiketak finantzatzen eragozteko.

Banku Zentralak eta Altxor Publikoak, gobernu zentralaren baturiko bi parteek, batera lan egin behar dute segurtatzeko Altxor Publikoko eragiketak finantza sisteman eteterik gabe gauzatzen direla. Hau da, banku zentralak banku pribatuen kontuak kreditatzen ditu Altxor Publikoaren gastu desioen arabera.

Krisi denboran, gobernu federala beti prest dago kide estatuei fondoak hornitzeko, baita pizgarri fiskalak sortarazteko ere, baldin eta estatu bat edo eskualde bat arazotan badago.

AEB eta Australia sistema federalak dira, Europar Batasuna (EB) ez.

Europako batasun monetarioak ez dauka horrelako federazio funtzionamendurik, eta horixe da oraindik krisian segitzeko argudiorik garrantzitsuena.

Eurogunean dagoen beharrik handiena benetako egitura federala sortzea da. EB oso urrun dago helburu horretatik eta horrek esan nahi du hurrengo krisia laster etorriko dela.

¹ ikus <http://www.ateakireki.com/2013/07/video-2013sf-los-barbudos-que-la-liaron.html> eta <http://zuzeu.com/2013/07/12/ikurrinaren-san-ferminen-making-of-a/>.

Bideoa: http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=w_3egI7PHk.

² Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=25420>.

Izan ere, Bill Mitchell-ek dioenez, datuek horixe erakusten dute³:

- i) *"... my reading of the data [recent Eurostat data] tells me that austerity continues to weigh down growth and prosperity in the Eurozone as industrial production and employment fall."*
- ii) *"The data tells us that Eurozone production and employment still going backwards = 5 years after the crisis began."*
- iii) *"The most recent data is clear – Eurozone production and employment still going backwards. The related data indicators, which are not usually reported in the mainstream media (...) show that trends are worsening."*

Europar Batasuna ez da inongo sistema federalik.

3. Letonia: galdutako paradisia

Lehen paradisu 'sozialista' omen zen Letonia, Sobietar 'paradisuen' inguruan edo...

Eta orain? Ikus dezagun...

Hasiera:

Ekonomia ortodoxoan ez baduzu ezer atzematen, ez kezkatu gehiegi, jende gutxik susmatzen baitu. Baina ekonomia mota hori iruzur egoki bat da, besterik ez.

Historian jende askok diruaren hasiera trukean ezarri du. Baina trukeak ez dauka zerikusirik diruarekin, orain dela ehun urte A. Mitchell Innes-ek azpimarratu zuen moduan⁴.

Baina iruzur batzuk beste batzuk baino 'egokiagoak' dira.

Roger Erickson-ek dioenez⁵, politikari letoniarrek Goldman Sachs-ekin lehiatu nahi izan zuten, mundu lehiakor honetan *God's Work* delakoan arituz. Izan ere, Goldman Sachs nagusiak esaten duenez⁶, *"banks do 'God's work'."*

Segida:

Ondoren, ikus dezagun gertakarien ondoko katea.

- i) Sobietar okupaziotik aske⁷ geratzea

³ Ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=25405>.

⁴ Ikus Innes, A. Mitchell (1913) "What is Money?", *The Banking Law Journal*, May: 377-408. Halaber, ikus <http://neweconomicperspectives.org/2013/09/money-created-overcome-barter.html>: "... it is through federal government spending that money enters the economy and through taxation that it is destroyed. This is where Innes's 100- year-old insights lead."

⁵ Ikus <http://mikenormaneconomics.blogspot.com.es/2013/09/triumph-of-neo-capitalist-economics.html>.

⁶ Ikus <http://www.reuters.com/article/2009/11/08/us-goldmansachs-blankfein-idUSTRE5A719520091108>.

⁷ Ikus http://en.wikipedia.org/wiki/Baltic_Way.

- ii) Ekonomialari ortodoxoei kasu eginez, politikari letoniarrek Letoniaren subiranotasuna EBren esku uztea, baita EBko 'batasun monetarioak' duen moneta protokoloen esku ere⁸
- iii) Bankuekiko kapitulazio horren prezioa austeritatea erasotzailea da, herrialdeko talentuak eta gazteak, iraupeneko enpleguen bila edozein lekutara joanez, haien herritik alde eginez.
- iv) Bien bitartean politikariak ongi ordainduta daude, haien aurreratze pertsonala segurtatuz.

Quid pro quo hori osatuta, politikari letoniarrek metodo 'bizkorretara' jo dute beren etorkizunak lortzearen. Nola? Letoniako erresidentzia (eta, beraz, EBkoa) lortzeko legalezko eroskeriak, dirua, onartuz, bereziki errusiar jendearen aldetik⁹.

Roger Erickson-ek honela bukatzen du bere artikulua: "*The Latvian nation is half dead!*"

Paradise lost! Paradisu galdua!

4. Katalunia: berriak

Hona zenbait berri:

- a) Alemania eta Kataluniaren independentzia¹⁰
- b) Nils Schmid-ek erabakitzeke eskubidez¹¹
- c) Kataluniaren independentziaz: liburu berria, hainbat hizkuntzatan¹²

El Món ho ha de saber

Es tracta d'un llibre de 144 pàgines entretingut i rigorós, pensat especialment per explicar la nostra història al públic estranger. Els continguts posen un accent especial en la relació entre Catalunya i Espanya en els darrers 300 anys. En el llibre, que traduirem a diversos idiomes, hi han participat els principals especialistes catalans i internacionals. Així, els líders d'opinió de tot el món podran conèixer de primera mà la història de Catalunya, i entendre millor l'anhel de llibertat dels catalans.

Eta gu, zertan ari gara?

⁸ Ikus http://en.wikipedia.org/wiki/Latvia_and_the_euro.

⁹ Ikus <http://www.france24.com/en/20130925-cash-residency-draws-fire-eurozone-bound-latvia>.

¹⁰ Sorry, erdara batuan: <http://www.navegar-es-preciso.com/news/merkel-y-los-alemanes-no-ven-con-malos-ojos-la-independencia-de-catalunya/>.

¹¹ Ikus <http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/3-politica/17-politica/681855-el-vicepresident-de-baden-wuerttemberg-correspon-als-catalans-decidir-si-se-senten-millor-en-el-marc-despanya-o-sols.html>.

¹² Ikus <http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/3-politica/17-politica/682054-scarlett-i-vargas-llosa-ho-sabran-de-part-seva.html>. Halaber, ikus <http://www.sapiens.cat/ca/el-mon-ho-ha-de-saber.php>.

“Katalunia, geroari begira, eta Euskal Herria, berriz, iraganari lotua. Gatazkaren zauriak konpontzeko premia ez da aitzakia, bestelako dinamikak abiatzeko benetako eragozpena baizik”¹³.

5. Katalunia, Eskozia, Quebec, Euskal Herria...

Hona hemen azken bolada honetan azaldu diren zenbait berri interesgarri.

Katalunia:

- (i) ALDEko burua¹⁴
- (ii) *El dret de la UE i la separació d'estats membres*¹⁵

- (i) *"Si al final Catalunya esdevingués un estat independent, el món ho reconeixeria"*¹⁶

Quebec:

- (ii) Eta Kanada¹⁷
- (iii) Hirugarren erreferendumerantz¹⁸

EH, Katalunia, Eskozia, ...:

- (iv) Europar Batasuneko hiritarrak¹⁹

Aparteko garrantzia dauka azken berriak Ana Stanic-ek dionak.

Hasiko ote gara inoiz horietaz eztabaidatzen?

6. Ana Stanic-i egindako elkarrizketa

Esan bezala, hona hemen elkarrizketa oso interesgarria²⁰.

Punturik garrantzitsuenak aipatuko ditut, zenbait iruzkin eginez (**urdinez**).

¹³ Ikus http://paperekoa.berria.info/iritzia/2013-09-15/006/001/haiek_geroa_guk_iragana.htm.

¹⁴ Ikus http://paperekoa.berria.info/mundua/2013-10-22/023/002/aldeko_burua_katalunia_independentea_eb_barruan_onartzearen_alde.htm.

¹⁵ Ikus <http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/3-politica/17-politica/687317-desmuntant-barroso.html> eta <http://fordhamilj.org/articles/eu-law-and-the-separation-of-member-states/>.

¹⁶ Ikus <http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/3-politica/17-politica/687728-michael-moore-si-al-final-catalunya-esdevingues-un-estat-independent-el-mon-ho-reconeixeria.html>.

¹⁷ ikus http://paperekoa.berria.info/harian/2013-10-22/023/001/erabakitzeko_eskubidea_ukatu_nahi_die_kanadak_quebecarrei.htm.

¹⁸ Ikus http://paperekoa.berria.info/harian/2013-10-25/019/001/hirugarren_erreferenduma_subiranisten_garaipenarena_izanen_da_quebecen.htm.

¹⁹ Erdara batuan. Ikus <http://gara.naiz.info/paperezkoa/20131028/429870/es/Vascos-catalanes-sois-ciudadanos-UE-derecho-no-os-puede-quitarse>.

²⁰ Ikus <http://gara.naiz.info/paperezkoa/20131028/429870/es/Vascos-catalanes-sois-ciudadanos-UE-derecho-no-os-puede-quitarse>.

- (i) Katalunia eta Euskal herria EBtik kanpo geratuko lirатеke, independentzia lortu eta gero?

Europar eskubideak ez dio ezer horretaz. EBk afera horri aurre egin behar dio.

- (ii) *Garrantzitsuena hiritartasunaren afera da. Lisboako Itunak EBrekiko partaidetasuna hiritar eskubide gisa definitzen du, ez soilik estatuen arteko akordio gisa.*

Oraintxe bertan, euskaldunak eta katalanak Europar Batasuneko hiritarrak zarete eta eskubide hori ezin zaizue kendu, EBko oraingo legediarekin.

Ederki. Oso garrantzitsua EBtik bota nahi izanez gero, baldin eta independente bilakatu bagintez.

- (iii) *Paradoxa: euskaldunak eta katalanak independenteak bilakatu eta gero, EBko hiritarrak izango lirатеke nahiz eta EBtik kanpo bizi. Hortaz, paradoxa horrek, bera gainditzeko, eztabaida konstituzional bat ekarriko luke.*

Ederki.

- (iv) Euroari dagokionez, etsenpluak badaude: Montenegro eta Kosovo. Montenegrok eta Kosovok, independenteak bilakatu eta gero, aldebakarreko era batez erabaki zuten euroa izango zela haien moneta. EBk ezin zuen ezer egin. Euskaldunek eta Katalanek gauza bera, aldebakarreko modu batez, egin dezakete.

Ederki. Arazo bakarra da Montenegrok eta Kosovok ezin dituztela euroak jaulki, erosi behar dituztela, eta euroa kontrolatzen duena EBko banku zentrala da: Europako Banku Zentrala (EBZ).

Egia da haien politika fiskala martxan jartzeko subiranoak direla, EBko estatu desberdinak ez bezala. Jakina denez, arlo fiskalean EBko estatuak ez dira subiranoak, eta egun austeritate gogorraren menpe daude.

- (v) *Stanic-ek: monetaren afera oso garrantzitsua da estatu baten eraketan. Moneta aldaketa prestatu behar da, trantsizioa bermatuz²¹. Horretaz, Eskozia kale egiten ari da²².*

²¹ Stanic-ek dioena, espainieraz, sorry: "En mi opinión, la moneda es un asunto muy importante en la creación de un nuevo estado, sobre todo en los primeros momentos. Cambiar de moneda de un día para otro supone un golpe para los negocios, y hay que poder garantizar que esa transición va a ser sin demasiadas estridencias. Las empresas deben funcionar sin problemas antes, durante y después del proceso de independencia."

²² Eskoziaren afera jadanik ukitu dugu:
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/02/01/eskozia/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/02/15/eskozia-2/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/02/15/eredu-baten-bila-islandia-ala-eskozia/>.

Eskoziaren aipua kenduta, erabat ados Stanic-ekin.

- (vi) *Eskozia Britainia Handian (BH) dago, une honetan. BH ez dago eurogunean, bai ordea, EBn. Londres-ek esan die, independentzia lortuz gero, ezin dutela libra esterlina erabiltzen segituko.*

Hola esan badie BHK, askoz hobeto. Eskoziak badauka bere moneta (libra eskoziarra), bere banku zentrala, bere altxor publikoa. Beraz, Bill Mitchell-ek oraintsu gogoratu digunez²³, horiek dira baldintzak erabat independentea izateko. Ez dute behar libra esterlina erabili ezta, euroa erabiltzeko, eurolandian sartu ere, non austeritatea dela eta, aparteko triskantza ekonomikoa jasaten ari den.

(Hurrengo lantxo batean Eskoziari buruzko puntu hau sakonago ukituko dugu.)

Aldebakarreko sezesioaz eta lehengo estatuarekiko negoziazioei dagokienez, Stanic-en hitzek behin eta berriz irakurtzea merezi dute, eta horretaz eztabaidatzea.

Halaber, aldebakarreko sezesioa gauzatu baino lehen, ondokoak eztabaidatu, ikusi eta erabaki behar dira: zer nolako estatu desberdinen laguntza bilatu behar den, norberak zer nolako babes daukan nazioarte mailan eta nazioarteko erakundeetan.

Hortaz, alde aurretik ezagutu behar dira laguntza eta babes horiek aldebakarreko sezesioa aldarrikatu baino lehen. Jakin behar da zer nolako estatuek onartuko gaituzte estatu berrizat.

7. Liberté

Diru Teoria Modernoak ekonomikoki libre eginen gaitu²⁴. Hori argi daukat eta horretan ari izango naiz: horixe baita nire apustu estrategikoa.

8. Ingelesa

Onerako ala txarrerako ingelesa munduko *lingua franca* da. Batez ere zientzia arloan, eta aspalditik ikusi dugunez, baita MMT edo DTM arloan ere.

<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/02/26/bbc-eskoziaren-independentzia/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/03/16/eskozia-eta-britainia-handia-arazoak-libraren-partekatzearekin/>. <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/03/22/bankuak-bermatzea-ala-independentzia/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/04/16/zientzia-matematika-ekonomia-eta-independentzia/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/06/20/izutzekoa/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/08/17/eskozia-berriz-ere/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/08/24/ezjakintasanaren-krisia-eskozian/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2012/10/08/bill-mitchell-ek-eskoziaz/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/04/24/eskozia-analisiak-moneta-eta-politika-monetarioa/>.
<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/05/06/eskoziako-libra/>.

²³ ikus <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=25895#more-25895>.

²⁴ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/2013/10/27/ezkerraren-izenean/>.

Noan Chomsky-k esan zuenez, ingelesa mundu mailan *lingua franca* da beronen atzetik “*the biggest army of the world*” dagoelako.

Baina...

Spain is different! Bagenekien²⁵.

Gaur, gauza guztien gaineratik, gora Katalunia libre!²⁶

Ad Majorem Vasconum Libertatem

(donejurgi)

²⁵ Ikus <http://www.publico.es/467059/de-franco-a-botella-los-10-momentos-mas-ridiculos-con-el-ingles>. What about us, the Basques, and ‘our’ English? **Do we care about ‘IT’?**

²⁶ Ikus http://www.nytimes.com/2013/09/11/opinion/global/a-referendum-for-catalonia.html?_r=0. **Long live Catalonia!**